

[Ministeren for handel, industri og søfart.]
om det vil være nødvendigt at føre lempelserne videre i en varig lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i arveforordningen (arveklasserne).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 677; fremsættelsen findes i tidenden sp. 609).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Edel Saunte: Det er nu snart 12 år siden, at den kommission, der blev nedsat i 1936 til at overveje spørgsmålet om en ændring af vor arvelovgivning, afgav betænkning. Jeg kan ikke tilbageholde en beklagelse af, at det ikke har været muligt at komme igennem med en ny arvelov. Vor arvelovgivning stammer fra 1845 og må på en række punkter siges at være forældet. Det er selvfølgelig udmærket, at vi ved dette lovforslag, som forhåbentlig snart vil blive endelig lov, får rettet en af de bestemmelser, som volder mest praktisk besvær, nemlig den meget vide og omfattende familiearveordning, vi har i dette land. Når man arbejder praktisk med disse sager, ser man, at i de boer, hvor tredje arveklases børn og børnebørn kommer ind som arvinger, kan man bruge år til at finde disse arvinger, og når man så endelig har fundet dem, er det normalt et uhyre ringe beløb, som vedkommende arving får ud af det: dels er boet delt i så mange arvelodder, at den enkelte lod må blive overordentlig ringe i det normale bo, dels medgår der i de tilfælde, hvor der foretages større undersøgelser, meget betydelige beløb til at finde de pågældende. Dernæst har man en udpræget fornemmelse af, at hvis arveladeren havde været klar over, at hans efterladenskaber på den måde skulle stykkes ud i små portioner til folk, som han overhovedet ikke har haft nogen som helst kontakt med, ja, måske aldrig har set for

sine øjne, så ville han være højst utilfreds og ville have lavet et testamente derefter. Jeg synes derfor, det vil være udmærket, hvis man kan komme af med disse meget langt ude liggende legale arvinger og få en rimelig ordning på dette område, og jeg vil gerne på mit partis vegne anbefale lovforslaget.

Det er kedeligt, at det kun bliver på eet punkt, vi får en forbedret arvelovgivning. Der er for mig at se forskellige andre punkter, hvor vi i høj grad trænger til en forbedring. Vel er det rigtigt, at det er udmærket med et nordisk samarbejde, men man kunne ærlig talt godt have tænkt sig, at det var lykkedes at få gennemført dette nordiske samarbejde fra 1941 til dato, så man ikke nu først 12 år efter skulle til at begynde det skandinaviske samarbejde. Det kunne måske også have været praktisk, om man i 1936 havde sat et skandinavisk samarbejde i gang og havde fået en løsning på problemerne. Det er en kendt sag, at Norge flere gange har ændret sin arvelovgivning i denne periode og vel også ville have været lydhør med hensyn til at få et samarbejde med Danmark i gang på daværende tidspunkt. Jeg ville have set med stor glæde, om man f. eks. kunne have fået en ændring af tvangsarvereglerne.

Det forekommer mig, at de meget snævre grænser for fri testationsret for mennesker, der efterlader sig livsarvinger, burde ændres. Jeg tror i og for sig ikke, den norske regel er så tosset, reglen om, at man begrænser tvangsarveretten for børn til et bestemt beløb, og det kunne måske være gavnligt, om man i det udvalg, der nu muligvis nedsættes, kunne komme til at drøfte spørgsmålet om tvangsarveretten.

Jeg selv synes også, at et andet spørgsmål havde fortjent en anden løsning end den, arvelovskommissionen har givet det, nemlig spørgsmålet om hensidder i uskiftet bo med særeje. Man kan måske godt sige, at det er selvmodsigende, at man skulle kunne sidde i uskiftet bo med særeje, men i praksis betyder særeje i virkeligheden ikke noget ønske om at genere ægtefællen, tværtimod, det er ofte gennemført for at beskytte ægtefællen, men ved dødsfald kommer det ofte, fordi det udelukker, at den efterlevende hensidder i uskiftet bo, til i høj grad at genere ægtefællen.

[Edel Saunte.]

Arvelovsforslaget, som er udarbejdet af kommissionen, har ikke løst dette problem, idet man har fastholdt den gamle ordning, at man ikke kan hensesidde i uskiftet bo med særeje. Jeg synes, det er værd at overveje, om man ikke kunne lave en ordning, der var betydelig bedre for ægtefællen end den, vi har i dag. Nu håber jeg, at det nordiske samarbejde virkelig kommer i gang, og at det skulle være muligt på relativt kort tid at opnå enighed, således at vi kan få alle problemerne frem.

Jeg skal slutte med at anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling. Det løser dog altid eet problem.

Lorentzen: Jeg er ikke slet så reformivrig som det ærede medlem fru Edel Saunte; ellers kunne jeg godt holde en længere tale om de problemer, der her drøftes. Jeg vil nøjes med at slå fast, at arvelovskommissionens udkast indeholder 113 paragraffer, og at det på mig virker ret behageligt og ikke meget anstrengende, at vi kun har tre paragraffer at beskæftige os med her. Det giver mig også håb om en længere levetid for den gamle, hæderkronede arveforordning af 1845, som jeg tvivler meget om at vor tid kan skrive bedre.

Motiveringen for, at lovforslaget ikke er blevet så omfangsrigt, som man vel nok oprindeligt havde tænkt og ønsket — i hvert fald tvivler jeg ikke om, at hvis den højtærede justitsminister havde båret en tidligere justitsministers navn, havde vi fået et lovforslag med 120 paragraffer og lidt til — har den højtærede justitsminister givet i den skriftlige fremsættelse af lovforslaget; det er hensynet til det nordiske samarbejde. Jeg kunne tænke mig, at det ikke ville have mødt nogen større modstand indenfor mit parti, om denne motivering var blevet udstrakt til også at omfatte de 3 paragraffer, der findes i det foreliggende lovforslag. I og for sig kunne motiveringen strengt taget lige så godt passe på disse ændringer som på mange af de andre.

Personligt tror jeg ikke, det vil lykkes at få en ensartet arvelovgivning for de nordiske lande. Thi man må ikke glemme, at når det drejer sig om arveret, der som bekendt hører til privatretten, selvom det er en selvstændig del af denne, befinder man sig

på et område, hvor nedarvet retsfølelse spiller en ganske afgørende rolle og går på tværs af politiske anskuelser, hvad der nødvendigvis må bundfælde sig i disse lovreglers formulering. Tror man f. eks., at nordmændene vil opgive deres odelsret eller mange andre specielle regler, de har indenfor arveretten i Norge? Jeg tror det ikke, men det vil tiden vise.

Det er naturligvis rigtigt, som det ærede medlem fru Edel Saunte sagde, at lovforslaget intet ændrer ved testationsretten, ved bestemmelserne om tvangsarv, hensesidde i uskiftet bo o. s. v., idet det alene berører slægtens ret til arv i tilfælde, hvor der ikke foreligger testamente. Sagt ganske kort afskærer lovforslaget 4. og 5. arveklasse fra at blive legale arvinger, d. v. s. arveladerens oldeforeldre og tipoldeforeldre og deres afkom. Dernæst tilsigter det en halvering af 3. arveklasse. Vort parti erkender, at der kan anføres gode grunde til at skyde oldeforeldre og tipoldeforeldre og deres afkom ud af den legale arveret; vi erkender, at slægtens sammenhold under de moderne forhold ikke har den styrke, som det havde i tidligere tid, og at det derfor er fuldt berettiget at lade de to klasser gå ud. Jeg ved naturligvis meget godt, at ifølge det lovforslag, den daværende justitsminister i samlingen 1946—47 fremsatte, bortfaldt kun 5. arveklasse, medens 4. arveklasse blev bevaret, men jeg lægger ikke afgørende vægt på, om begge disse arveklasser eller kun den ene bortfalder. Derimod er mit parti imod, at man deler 3. arveklasse. Lovforslaget går som bekendt ud på, at arveladerens bedsteforeldre, onkler og tanter skal arve, men derimod ikke fætre og kusiner, og det er vi noget betænkelige ved. Vi erkender naturligvis, at slægtskabsfølelsen formindskes, når bindeleddet, det ældre slægtled, bortfalder; når bedsteforeldre og onkler og tanter går bort, er det måske svært for fætre og kusiner at holde sammen. Men vi mener på den anden side, at der ikke mindst på landet endnu er en så naturlig tilknytning mellem fætre og kusiner, at det vil være overvejende betænkeligt at afskære dem fra at være legale arvinger. En kollega af mig påpegede for kort tid siden et tilfælde, hvor en fætter eller kusine, som havde formue, var ånds-svag. Den pågældende ville egentlig gerne

[Lorentzen.]

hjælpe en anden fætter eller kusine, hvis han havde mulighed derfor, men kunne ikke gøre det i testamentsform og på den måde overføre arven.

Vi kan ikke love at medvirke til en deling af 3. arveklasse, men er parat til at følge den højtærede justitsminister, for så vidt angår bortfaldet af 4. og 5. arveklasse.

Iøvrigt vil afgørelsen af dette spørgsmål om arveklasser og om arveretten i det hele taget afhænge ikke alene af de skiftende justitsministre; også finansministeren vil have et ord med at sige, og man kan let sætte arveafgiften så højt, at arveretten i og for sig bliver illusorisk. Jeg har nok forstået, at man tror, at vi har små arveafgifter i Danmark. Det er ingenlunde tilfældet. Hvis det f. eks. drejer sig om et beløb i arveklasse B på 99 000 kr., der med de nuværende prisforhold ikke er noget kæmpebeløb, kommer man af med 44 000 kr. i arveafgift til staten. Det er dog et betragteligt beløb.

Der er et enkelt punkt af mere speciel juridisk interesse, som jeg ikke har taget noget endeligt standpunkt til, men som jeg dog gerne vil henlede opmærksomheden på. Det kan godt være, at man kan sige, at min betragtning ikke er rigtig. I lovforslagets § 3 står: „Loven gælder ikke for Grønland“. Men samtidig behandler vi her i dette høje ting et forslag til lov om gennemførelse af dansk privatret i Grønland, og arvelovgivningens hører under privatretten. Til slut i dette lovforslag står der: „Fremtidige love har, medmindre andet bestemmes, ikke gyldighed for Grønland“. Nu skal jeg ikke slå mig til ridder på dette, især da jeg ikke selv har været opmærksom på det i første omgang, jeg vil bare henlede den højtærede justitsministers opmærksomhed på, om det ikke skulle være tiltrængt, at disse to lovforslag blev bragt i bedre overensstemmelse med hinanden.

Med disse ord og med den begrænsning, jeg iøvrigt har gjort, skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Rasting: Jeg vil gerne på mit partis vegne tilsige velvillig og interesseret medvirken til behandling af de tanker, som er nedlagt i det foreliggende lovforslag.

Som det vil fremgå af, hvad der er sagt i denne sag, omfatter lovforslaget et ganske begrænset udsnit af arvelovskommissionens betænkning fra 1941. Grunden til at man har villet tage dette begrænsede udsnit ind under lovgivningen, nemlig nedskæring af slægtsarveklasserne, hvorved man udskyder 4. og 5. arveklasse, oldeforeldre og tipoldeforeldre, og deler 3. arveklasse over, så at man medtager bedsteforeldre, onkler og tanter, men lader fætre, kusiner og deres efterkommere gå ud, er, at man egentlig må vente på et nordisk samarbejde på arvelovgivningens område, men at ministeriet har ment det presserende at få dette spørgsmål løst, dels fordi i sig selv de meget fjerne arverelationer ikke bør have den betydning nu, som de tidligere har haft, og dels fordi der for skifteretterne har vist sig vanskeligheder ved at opspore fjerne arvinger.

Vort parti respekterer, hvad der er oplyst fra justitsministerens side om skifteretlige vanskeligheder, men vi er noget i tvivl om, hvorvidt de af arvelovskommissionen og i tilslutning dertil af justitsministeriet fremdragne hensyn og betragtninger vedrørende slægtsarvens betydning i vore dage er så tungt vejende, som kommissionen og ministeriet selv er tilbøjelige til at mene. Man henviser til, at slægten ikke i det moderne samfund har den samme betydning som tidligere. Man henviser til, at vi i stedet for slægten har fået et nyt begreb, der hedder familie. Hvis man fra et konservativt synspunkt skulle gøre disse spørgsmål op, vil man svare dertil, at den private arveret på lovens grund har betydning og bør have betydning, så længe den er en udbygning til privatejendomsretten i den forstand, at man derigennem kan vente privatejendomsretligt initiativ og produktionsstimulering.

Med hensyn til spørgsmålet familie i modsætning til slægt vil jeg understrege, hvad det ærede medlem hr. Lorentzen fremhævede, at slægten endnu har betydning på landet.

Når man dernæst ser på den motivering, som er givet af den højtærede justitsminister ved lovforslagets fremsættelse, at man ikke vil foregribe et nordisk initiativ, vil jeg fremhæve, at de nordiske lande indtager forskellige standpunkter med hensyn

[Rasting.]

til arveklassernes begrænsning, idet man i Sverige stiller sig på samme standpunkt som arveretskommissionen, d. v. s. man stiller sig på det strengere standpunkt, at man udelukker fætre, kusiner og deres efterkommere, mens man derimod i Norge og, hvis jeg ikke tager fejl, også i Finland medtager disse personer, altså fætre og kusiner. Jeg understreger, hvad det ærede medlem hr. Lorentzen ganske flygtigt berørte, at det lovforslag, som blev fremsat af den daværende justitsminister Elmquist, gik langt videre.

Resultatet af disse overvejelser må blive, at selvom man erkender, at slægtens betydning i vore dage for arveretsgangen er trængt tilbage, er det ikke just givet på forhånd, at man netop skal sætte fingeren på det punkt, som arveretskommissionen og den højtærede justitsminister har gjort, nemlig at udelukke fætre og kusiner og alle, som er fjernere. Jeg vil tværtimod sige, at det er en overvejelse værd — og indenfor mit parti er vi kommet til denne konklusion — at man indtil videre bør bevare 3. arveklasse, dels under hensyn til, at spørgsmålet ikke er afklaret set fra et nordisk synspunkt, og dels under hensyn til forholdet på landet, hvor, som det blev oplyst af det ærede medlem hr. Lorentzen, denne arveklasse endnu spiller en rolle.

Jeg mener, at der i denne sag er visse problemer, som ikke kommer helt klart til udtryk i den højtærede justitsministers fremsættelsestale og heller ikke i bemærkningerne til lovforslaget. Det er ikke bare et egentligt arveretsspørgsmål, det er også et arveafgiftsproblem, idet man jo, således som vor arveafgiftslov er formuleret, må regne med, at hvis man udelukker eller afskærer personer fra legal arv, altså fætre og kusiner og deres afkom, så vil disse personer fremtidig i arveafgiftsmæssig henseende blive behandlet på samme måde som ubeslægtede. Det vil altså sige, de går arveafgiftsmæssigt over i en anden kategori, hvor satserne er, for at sige det mildt, meget tungere; det bliver en tungere økonomisk belastning for dem, end hvis de forblev indenfor gærdet. Det er jo ikke blot med hensyn til problemet om en forhøjelse af arveafgiften, at der er noget at sige, men afskærer man personer fra legal arvefølge,

må man forlange, at de, hvis de ønsker dette opretholdt eller en situation opretholdt svarende dertil, skal oprette testamente, og dette betyder, at man belaster dem med omkostninger til testamente. Det vil altså sige, at der rejser sig et vældigt afgiftsproblem i denne henseende, både med hensyn til arveafgift og med hensyn til testamenteoprettelse.

Nu ser jeg ganske vist i den højtærede justitsministers skriftlige fremsættelsestale, at man har været opmærksom på spørgsmålet arveafgift, idet det oplyses, at et lovforslag, som skulle tjene til at løse dette problem, for tiden overvejes af finansministeren og vil blive fremsat af den højtærede finansminister. Men jeg vil meget gerne, at man, inden man indlader sig på en endelig stillingtagen til og afgørelse af disse arveretlige problemer, så også tager i betragtning, hvilke afgiftsfølger der både med hensyn til arveafgift og oprettelse af testamente kan blive tale om.

Endelig må jeg fremhæve, at jeg synes, at der er en side af sagen, som den højtærede minister har forbigået. Det er jo således, at når arv ikke tilfalder de personer, som ifølge forslaget skal skæres bort af den legale arvefølge, og der heller ikke oprettes noget testamente, så tilfalder som bekendt arven staten. Jeg vil gerne spørge, om dette, at man skærer arveklasserne ned til fordel for staten, skal forstås som en opfyldelse eller en delvis opfyldelse af tron-talens udtalelser om en højere beskatning af de fjernere arveklasser som et middel til at skaffe staten penge. Ser man på arvelovskommissionens betænkning om den del af arven, som tilfalder staten, nemlig udkastets § 102, vil man se, at der står — jeg udbeder mig tilladelse til et citat — at efterladenskaberne, når der ingen arvinger er efter loven eller testamente, tilfalder staten.

Men der føjes til:

„Dog kan justitsministeriet bestemme, at der ikke skal rejses indsigelse mod et testamente, der ville kunne anfægtes efter denne lov, men må antages at være udtryk for afdødes sidste vilje“.

Og der føjes endvidere til:

„justitsministeriet kan endvidere under særlige omstændigheder afstå arven til afdødes slægtninge eller til andre, der

[Rasting.]

har stået ham nær, navnlig når han ikke har kunnet oprette testamente, eller formuen hidrører fra en fælles slægtning.“

Der er altså i dette udkast, hvad jeg ville kalde plastre på såret. Det er således, at staten skal bruge disse midler til at afhjælpe de mest graverende tilfælde, hvor man har gjort indgreb i den private arveret.

I forbindelse dermed vil jeg gerne fremhæve, at der både i arvelovskommissionen og ved behandlingen af det i sin tid af justitsminister Elmquist fremsatte arvelovsforslag var tale om, at de midler, som staten på denne måde fik, skulle indgå i en almindelig arvefond, således som tilfældet er i Sverige, hvor den del af arven, der tilfalder staten, bliver anvendt til ungdommens uddannelse. Jeg tror, den højtærede minister vil være enig med mig i, at de beløb, der her er tale om for 4. og 5. arveklassens vedkommende, og som er nævnt i ministerens fremsættelsestale, ikke er ganske ubetydelige. Når vi nu tænker tilbage, blot et år eller halvandet, på vor behandling af den institution, der hed Ungdommens Uddannelsesfond, vil vi genkalde os, hvilke vanskeligheder der var forbundet med ved hjælp af tipsfondens midler at holde beløbet oppe i en højde, der var nogenlunde anstændig.

Jeg udkaster her den tanke til velvillig overvejelse, om man ikke bør gå en vej, der minder om det, man har i Sverige, og minder om de antydninger, som vi finder i arvelovskommissionens forslag, og som genkalder Ungdommens Uddannelsesfond i vor erindring. Altså med andre ord, at de beløb, der indvindes ved, at staten afskærer dele af den legale arveret ifølge loven, ikke går ind i det almindelige bundløse kar, den store fiscus, den store statskasse, men at man tilgodeser opdragelsesformål eller andre sådanne formål i ungdommens interesse.

Jeg mener ikke, at dette problem kan løses 1-2-3; jeg tror, vi kommer til at tage det op i et udvalg, og jeg vil slutte, som jeg begyndte, med at tilsige den højtærede minister mit partis velvillige og interesserede behandling af disse problemer.

Johs. Christiansen: Man må give det ærede medlem fru Edel Saunte ret i, at det er en bedaget gamling, vi har med at gøre her,

forsåvidt som det drejer sig om den gamle arveforordning af 1845. Men med hensyn til arveklasserne er klokken altså nu faldet i slag. De udtalelser, som ærede ordførere for mig har fremsat, tyder jo på — synes jeg — at ministeren kan vente en særdeles velvillig behandling af det foreliggende lovforslag, og en sådan behandling skal også jeg med det samme tilsige fra vor side.

Lovforslaget tilsigter ikke nogen samlet arvelovgivning. Jeg forstod nok på det ærede medlem fru Edel Saunte, at det havde været velset; men jeg for mit vedkommende kan udmærket godt forstå den højtærede justitsministers tanke: at det vil være praktisk og rigtigt at afvente resultatet af det kommissionsarbejde, som nu foregår på inter-nordisk plan.

Jeg forstod på det ærede medlem hr. Lorentzen, at han i og for sig ikke nærede overdrevne forventninger til resultatet af dette nordiske samarbejde. Det beklager jeg i nogen grad, for det forekommer mig, at på alle de områder, hvor det er naturligt, at vi søger et sådant samarbejde aktualiseret og effektiviseret, bør vi også bidrage vort dertil. Nu er jeg ikke ekspert i arveret, men det forekommer mig dog ikke usandsynligt, at man også på dette lovgivningsområde har muligheder for at finde frem til noget fælles. Derfor er jeg ganske enig med den højtærede justitsminister, når han ikke er gået videre i denne omgang end til det, der omfattes af det foreliggende lovforslag.

Hvad det angår at skære 5. og 4. arveklasse bort, er jeg ganske med på holdet — hvis jeg må bruge det udtryk. De bemærkninger, der er gjort til forslaget, og de oplysninger, som ministeren fremkom med ved lovforslagets fremsættelse, viser med al mulig tydelighed, at der ikke er noget rimeligt forhold mellem skifteretternes store besværligheder og det udbytte, som sådanne arvinger får ud af det pågældende bo. Det synes jeg derfor ikke man skal tvistes om, og såvidt jeg har forstået, er der da endnu heller ingen, der har holdt på disse to arveklasser, selvom jeg forstod på den sidste ærede ordfører (Rasting), at der var nogen betænkelighed, som man nu skulle se at komme over — men mon ikke det lykkes?

Hvad angår 3. arveklasse, ved jeg for

[Johs. Christiansen.]

mit vedkommende ikke rigtigt, om ministeren har fundet lige netop det helt rigtige. Jeg er — som det allerede fremgår af, hvad jeg har sagt — velvilligt stemt med hensyn til, at skifteretterne på dette område ikke bliver stærkere overbebyrdet med arbejde, end nødvendigt og naturligt er. Og der er jo stadig intet som helst i vejen for, at man kan gøre testamente; for mit eget private vedkommende finder jeg, at det er det mest praktiske for alle parter, om man i stigende grad går over til selv at bestemme, hvordan det muligt efterladte skal fordeles. Men når man taler om 3. arveklasse i den forstand som her i forslaget, ifølge hvilket bedsteforældre, onkler og tanter kan arve, medens fætre og kusiner udelukkes, må jeg sige, at det forstår jeg ikke. Dermed være dog ikke sagt, at jeg ikke er villig til at forhandle om det, men jeg forstår ærlig talt ikke, hvorfor kusiner og fætre betragtes som værende længere ude i periferien end de andre nævnte. Jeg kender da adskillige eksempler på, at kontakten med fætre og kusiner er meget nærmere end med de andre led. Hvis man endelig skulle ændre i så henseende, vil jeg mene, man skulle bortskære hele 3. arveklasse. Jeg tror i og for sig heller ikke, der skete så forfærdelig stor skade ved det; men da ministeren ikke er gået så vidt, ville jeg — for at have en rimelig kontinuitet i forholdene — forøvrigt på forhånd være mest stemt for at beholde også fætrene og kusinerne. Men det er for mig ikke noget stort spørgsmål; det kan vi udmærket tale om.

Jeg vil gerne gøre et par særlige bemærkninger. For ikke at vække uholdbare forhåbninger noget steds vil jeg have lov at understrege, at den velvilje, jeg hidtil har vist det foreliggende lovforslag, ikke må tages som udtryk for, at jeg betragter arveretten som et begreb, der til syvende og sidst har overlevet sig selv. Jeg mener rent principielt, at arveretten tværtimod danner et naturligt og vel i realiteten også et nødvendigt supplement til ejendomsretten. Under landstingets behandling af daværende justitsminister Elmquists arvelovsforslag i 1947 udtalte mit partis ordfører i denne forbindelse, at ejendomsretten betingede den størst mulige udnyttelse af goderne og der-

med var en stærk drivkraft for borgernes indsats i produktionens tjeneste til gavn for hele samfundet. Denne betragtning kan jeg ganske tiltræde, men må selvfølgelig også mene, at arveretten som formidler af en hensigtsmæssig overgang af erhvervede goder fra slægtled til slægtled bør bevares. Det spørgsmål, der må klares i relation til lovforslaget her, er da blot, hvor mange led tilbage i slægten der udfra en praktisk og naturlig begrundelse skal kunne påberåbe sig en legal arveret, og her danner, som jeg har sagt, ministerens oplæg efter min opfattelse et godt forhandlingsgrundlag. Det er klart, at når de ydre arveklasser bortskæres, vil såkaldt herreløse arvebeløb tilfalde staten i videre omfang end nu, i alt fald teoretisk vurderet. Store summer bliver det muligvis ikke, da man jo formentlig må gå ud fra, at de regler, der nu foreslås, i sig selv vil stimulere til i højere grad at gøre testamente.

Med hensyn til statens arveret blev det imidlertid fra vor side allerede i 30erne gjort gældende, at sådanne arvebeløb egentlig ikke burde gå direkte ind i statskassen, altså en tilsvarende tanke som den, det ærede medlem hr. Rasting for lidt siden var inde på. Det ærede medlem nævnte, at hvis man tog denne tanke op, ville man også i så henseende komme på linie med forholdene f. eks. i Sverige. Også det virker sympatisk på mig, hvad man vil kunne forstå efter de indledende bemærkninger, jeg gjorde. Jeg ville være meget sympatisk indstillet overfor den mulighed, at man i stedet for på en eller anden måde sikrede, at sådanne herreløse arvebeløb kom ungdommens uddannelse til gode. Vi har tidligere fra vor side også i denne forbindelse nævnt den forebyggende børneforsorg. Det er imidlertid et spørgsmål, hvis løsning vi kommer nærmere og nærmere, og jeg kunne derfor navnlig tænke mig, at disse beløb blev anvendt til at hjælpe ungdommen til en god og forsvarlig uddannelse, så den kunne få den bedst mulig plads i det samfund, den tilhører, og i overensstemmelse med de anlæg og evner, som denne ungdom er i besiddelse af.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en velvillig og hurtig behandling i et udvalg.

Aksel Larsen: Mit parti stiller sig meget velvilligt overfor dette lovforslag; velviljen er så stor, at vi endda kunne tænke os at animere tinget og ministeren til at gå et betydeligt skridt videre, end lovforslaget gør. For at tage det rent konkret: vi har det, ligesom jeg forstår det ærede medlem hr. Johs. Christiansen har det, sådan, at vi godt kunne tænke os med det samme at bortskære den 3. arveklasse; jeg tror ikke, der ville ske nogen skade eller nogen uret derved, og det ville dog formentlig være både af stor praktisk betydning og også af en vis finansiell betydning; men det skal jeg komme ind på senere.

Jeg vil imidlertid sige, at vi kunne ønske, at ministeren havde overvundet sine, om jeg så må sige, nordiske betænkeligheder ved at fremsætte et lovforslag i overensstemmelse med kommissionens lovudkast af 1941. Såvidt jeg husker tilbage — for jeg indrømmer, jeg har ikke taget kommissionsbetænkningen frem og studeret den i de sidste dage — til 1946—47, da et tilsvarende lovforslag behandledes i landstinget, var det et yderst fornuftigt og rimeligt lovforslag, og jeg tror, det er beklageligt, at man standsede det — af grunde, jeg ikke er helt klar over — og ikke førte det igennem dengang. Den højtærede minister mener, at det vil være rimeligt at afvente nordiske forhandlinger om ensartede arveretsregler. Jeg er bange for, at det vil tage meget lang tid, før man når til et resultat, og jeg tror nu ikke, man ville præjudicere noget eller lave nogle ulykker, hvis vi allerede nu skred til en radikal forbedring og, hvis jeg må udtrykke det sådan, modernisering af arveretten her i Danmark. Jeg henstiller derfor til tingets og ministerens overvejelse, om man ikke burde gå noget videre, end man gør ved dette lovforslag, som jo blot indeholder lidt, der er plukket ud af kommissionsudkastet fra 1941 og af lovforslaget fra 1946—47.

Må jeg videre sige, at for mig er der ingen tvivl om, at de slægtninge, der ved en sådan lovændring afskæres fra legal arveret, fremtidig i arveafgiftsmæssig henseende må behandles som ubeslægtede, men det må formentlig være nødvendigt at fastslå det enten direkte i loven eller i betænkningen, således at der ikke kan være nogen tvivl om meningen.

Må jeg så endelig sige om det provenu til statskassen, der bliver af en sådan lovændring, og som måske ikke er stort, hvis man holder sig til det lovforslag, der foreligger her, men som ville blive større, hvis man gik ind på vor tanke om i hvert fald også at udelukke 3. arveklasse, at det er ganske urimeligt, at statskassen optræder som arving. Det ville være rimeligt, om der var fastsat bestemmelser om, hvad pengene skulle gå til, og vel at mærke sådanne bestemmelser, at pengene ikke gik til at aflaste staten for nogle af dens nuværende udgifter, men at man fandt et almennyttigt formål — og jeg har stor sympati for at anvende pengene til ungdommens uddannelse — et almennyttigt formål, som staten ikke i dette øjeblik afser penge til. Jeg synes, at man burde benytte lejligheden, hvor der nu foreslås foretaget en vis ændring i arveloven, til at indføje bestemmelser om, hvad de penge skal anvendes til, som staten arver. Efter den hidtidige diskussion her ved første behandling lader det jo til, at der er en udbredt sympati i tinget for sådanne bestemmelser, og jeg vil håbe, at vi når til et for alle parter acceptabelt resultat.

Viggo Starcke: Jeg har ikke ret meget at tilføje til det, de tidligere ordførere har sagt. Fra vor side er vi principielt tilhængere af testationsretten, hvorimod vi sætter den legale arveret i anden række, bortset fra de tilfælde, hvor der er forsørgeransvar. Vi ser imidlertid så realistisk på det, at vi erkender, at både familiefølelse og slægtsfølelse eksisterer. Når der i dette lovforslag foreslås ændringer i arveklasserne, er det vist rigtigt, at den tidligere gamle ættefølelse, som omfattede så fjerne slægtninge som descendenter af oldeforældre og tipoldeforældre, ikke længere er en realitet. Da dertil samtidig kommer de rent praktiske grunde, at det ved skifteretternes behandling af boer er kostbart, tidrøvende og meget besværligt at finde descendenter, som hører til 4. og 5. arveklasse, synes vi, det er rimeligt at ophæve 4. og 5. arveklasse.

Derimod synes jeg, det er både vilkårligt og upåkrævet at dele 3. arveklasse, således at man lader arveretten bestå for en del af 3. arveklasse, nemlig bedsteforældre, onkler og tanter, men at man ophæver den for fætre og kusiner. Det er nemlig faktisk så-

[Viggo Starcke.]

dan, at fætre og kusiner som regel tilhører samme årgang, samme aldersklasse som den eventuelt afdøde, og at der derfor oftest er større familiebånd og større omgang mellem fætre og kusiner end mellem onkler og tanter, nevøer og niecer. Jeg tror, at man i Sverige har denne deling af 3. arveklasse, men da man ikke har den i Norge og man står overfor nordiske forhandlinger om samarbejde på dette område, synes jeg, det er urigtigt at foregribe disse forhandlinger, da det ikke er særlig påkrævet og det aldeles ikke er et krav ude i befolkningen blandt vælgerne, det tror jeg man med sikkerhed kan sige. En meget stor del af befolkningen vil føle det som urimeligt, at man giver arveret til onkler og tanter, men ikke til fætre og kusiner, og derfor er vi fra vor side ikke tilhængere af en deling af 3. arveklasse.

Med disse bemærkninger skal jeg altså tilsige vort velvillige medarbejde ved den senere behandling af dette lovforslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker for den tilslutning, lovforslaget stort set har fået fra alle sider.

Jeg kan i og for sig godt dele den beklagelse, det ærede medlem fru Edel Saunte fremsatte om, at det ikke forlængst er lykkedes at nå frem til nordisk samarbejde på det område, der her er tale om.

Jeg er også enig i de bemærkninger, det ærede medlem gjorde om tvangsarveretten. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det ærede medlem og jeg sagtens kunne blive enige i spørgsmålet om tvangsarveret, men når jeg tænker tilbage på forhandlingerne i landstinget i sin tid, da justitsminister Elmquist fremsatte sit forslag, er det min opfattelse, at det ikke ville være muligt at opnå en sådan almindelig enighed. Jeg ville tro, at hvis jeg udfordrede de ærede medlemmer hr. Lorentzen, hr. Rasting og hr. Johs. Christiansen på dette punkt, ville de alle melde sig som modstandere af væsentlige ændringer af tvangsarveretten.

Det er naturligvis klart, at lovforslaget

må drøftes i et udvalg. Det spørgsmål, det ærede medlem nævnte om hensiddent i uskiftet bo med søreje, vil jeg naturligvis, såvidt det er muligt, drage omsorg for bliver inddraget i de drøftelser, der på nordisk basis nu skal finde sted.

Til det ærede medlem hr. Lorentzen vil jeg gerne sige, at jeg synes, at der i bemærkningerne til lovforslaget er givet en ganske god begrundelse for, at man ikke på dette specielle område afventer et nordisk initiativ. Lovforslaget begrundes jo ikke alene med rent praktiske hensyn, skifterettens klager, men også med det hensyn, at det drejer sig om meget små beløb, der her falder i arv. Dertil kommer, at lovforslaget må ses i sammenhæng med det forslag, der inden længe må ventes fra den højtærede finansminister om ændring i arveafgiftslovgivningen. Jeg forstod, at det ærede medlem hr. Lorentzens betænkeligheder ved et nordisk samarbejde på dette område særlig var vendt imod nordmændene, som måske skulle være særlig vanskelige at få i tale. Det kan jeg ikke rigtig forstå. Såvidt jeg har forstået, er det de norske delegerede, der har taget initiativ til at rejse spørgsmålet om et nordisk samarbejde og har fået tilslutning dertil fra finsk, svensk og senest fra dansk side.

Jeg forstod, at det ærede medlem hr. Lorentzen var imod at dele 3. arveklasse, ønskede at bevare 3. arveklasse, og jeg forstod, at det ærede medlem hr. Rasting havde samme opfattelse. Jeg blev ikke rigtig klar over, om det ærede medlem hr. Johs. Christiansen ville bevare 3. arveklasse eller snarere hældede til den opfattelse, at den burde bortfalde. Jeg synes ikke, at denne sondring, efter hvilken man lader bedsteforældre, onkler og tanter bevare arveretten, men stryger den legale arveret for fætre, kusiner og deres afkom, er så kunstig, som man vil gøre den til. Rent bortset fra at den kunne begrundes med en henvisning til ønsket om et nordisk samarbejde og de i Sverige gældende retsregler, er det vel nok rigtigt, at der erfa-

[Justitsministeren.]

ringsmæssigt er en nærmere tilknytning til bedsteforældre, onkler og tanter, end der er til fætre og kusiner.

Jeg forstod det ærede medlem hr. Viggo Starcke således, at han mente, at den omstændighed, at det her drejede sig om samme årgang, måtte tale for en intimere forbindelse end med bedsteforældre, onkler og tanter; det tror jeg ikke på. Jeg tror, at al erfaring taler for, at man via sine forældre har intimere forbindelse med bedsteforældre, onkler og tanter, end man har med sine fætre og kusiner, til hvem forbindelsen let løsnes og vanskeligere knyttes igen. Derfor synes jeg ikke, det er så tilfældigt, når man er nået frem til at foretage delingen her.

Med hensyn til de bemærkninger, der er gjort om Grønland, er jeg enig i, at vi bør se på spørgsmålet i udvalget.

Til det ærede medlem hr. Rasting har jeg også en enkelt bemærkning. Det, det ærede medlem betegnede som „plastre på sårene“, kan vi drøfte i udvalget, det er jeg særdeles villig til. Men så rejste det ærede medlem spørgsmålet om oprettelse af en arvefond, hvori de arvingssløse kapitaler skulle indgå, og det ærede medlem blev her støttet af det ærede medlem hr. Johs. Christiansen — og jeg forstod, at det ærede medlem hr. Aksel Larsen faktisk var inde på den samme tankegang. Hertil vil jeg sige, at vi naturligvis i justitsministeriet i høj grad har været opmærksom på, at de tanker har været fremme både i arvelovskommissionen, og dengang sagen behandlede i landstinget. Når jeg ikke har stillet forslag om det, er det, fordi jeg har ønsket nærmere at undersøge, om der er en virkelig reel basis for at skabe en sådan arvefond. Ingen kan jo i øjeblikket have nogen mening om, hvorvidt den foreslåede ændring af den legale arvefølge vil føre til en sådan udvidelse af anvendelse af testamenter, at der ikke bliver tale om arvingssløse kapitaler af nogen virkelig betydning. De beløb, der hidtil er tilfaldet statskassen, har været meget små, og de undersøgelser, der er foretaget over de beløb, der er faldet i arv til 4., 5. og tildels 3. arveklasse, viser også meget små beløb. Hvis fonden får meget små beløb at virke med, vil det forekomme mig urimeligt at oprette den, idet

den da vil opfattes som en ren narresut, som gørende grin med de mennesker, der skulle henvises til at søge den. Derfor vil jeg gerne have, at man stiller spørgsmålet i bero. Det kunne måske — jeg antyder et måske — rejses i forbindelse med arveafgiftslovgivningen. Her kunne der måske skabes mulighed for at etablere en fond, der kunne løse opgaver, som det var rimeligt at få løst.

Jeg må bede det ærede medlem hr. Johs. Christiansen opfatte de bemærkninger, jeg nu har gjort, som et svar på hans spørgsmål. På eet punkt efterlod det ærede medlem tvivl i mit sind. Jeg forstod det ærede medlem således, at det ærede medlem ville bevare fætre og kusiner som omfattet af den legale arveret, men jeg blev ikke rigtig klar over, om det ærede medlem ville gå videre og tage deres afkom med, med andre ord bevare hele den nuværende 3. arveklasse indenfor den legale slægtsarv.

Til det ærede medlem hr. Aksel Larsen vil jeg sige, at jeg ikke er utilgængelig for argumenter, der sigter mod at stryge 3. arveklasse helt, men de begrundelser, jeg anførte før, har altså fået mig til at stille forslag om en deling på linie med det forslag, der var stillet af arvelovskommissionen. Jeg tror i og for sig, det ærede medlem har ret i, at der i udkastet af 1941 var mange gode tanker. Der var jo i virkeligheden mange problemer fremme — om tvangsarverettens størrelse og meget andet — og jeg tror, man kunne være nået frem til en rimelig lovgivning, men de anførte grunde har fået mig til at indskrænke mig til at berøre dette ene spørgsmål om arveklasserne. Jeg nærer den optimistiske forventning, at der inden så forfærdelig længe må kunne komme noget ud af et nordisk samarbejde på dette område.

Jeg forstod, at det ærede medlem hr. Viggo Starcke var imod delingen af 3. arveklasse, men jeg forstod ikke, om det ærede medlem ville beholde 3. arveklasse i loven eller stryge den.

Edel Saunte: Til det ærede medlem hr. Lorentzen vil jeg gerne sige, at det er en skønssag, hvor vel formuleret en lov eller en anordning, som det her er, er eller ikke er. Men der er en lille ting, som får mig til at

[Edel Saunte.]

tro, at arveforordningen ikke er helt så vel formuleret, som det ærede medlem mente. Vi har i det daglige praktiske arbejde som jurister en speciallov på de områder, hvor man arbejder meget, og den speciallov, vi har på dette område, er udgivet i 1946, en udmærket kommenteret udgave af G. Heide-Jørgensen. Jeg nævner bare to paragraffer, § 21 og § 24. De fylder i den kommenterede udgave henholdsvis 38 og 32 sider med domsnotater og forklaringer samt henvisninger til litteratur. Hvis bestemmelserne var så klare og så tilstrækkelige, som det ærede medlem synes at mene, tror jeg ikke, det var nødvendigt at bruge 38 tættrykte sider til at forklare bestemmelserne.

Med hensyn til spørgsmålet om 3. arveklasse er jeg heller ikke helt fjendtligt indstillet overfor den tanke helt at afskaffe denne; men jeg synes i hvert tilfælde, det ville være meget betænkeligt, hvis man bevarede arveretten for børn og børnebørn efter fætre og kusiner. Man kan selvfølgelig diskutere, om fætre og kusiner er nærmere eller fjernere end onkler og tanter, men hvis vi kommer ud i også at beholde arveretten for deres børn og børnebørn, synes jeg, det ville være højst beklageligt. Arveafgiftsspørgsmålet har kun interesse med hensyn til 3. arveklasse. 4. og 5. arveklasse er jo i samme arveafgiftsklasse, og afgifterne svarer næsten til afgiften for ubeslægtede. Det eneste problem er derfor, om man skal bevare de nuværende takster for 3. arveklasse for fætre og kusiner og deres børn og børnebørn, og det problem synes jeg ikke er så stort, at det kan volde vanskeligheder ved behandlingen af nærværende lovforslag.

Endelig vil jeg gerne med hensyn til arvefonden ligesom den højtærede justitsminister sige: lad os dog se, om der kommer nogen penge ind! Jeg tror ikke på det. Folk kommer jo hos os sagførere og spørger: Arver den og den uden testamente? Hvis man siger ja, så går de glade hjem uden at ofre penge på testamente, og siger man nej, så laver de testamente. Derfor tror jeg ikke, der er nogen tvivl om, at når man nu i fremtiden kommer til at sige nej med hensyn til kusiners børn og børnebørn og oldeforældre m. m., så vil folk lave testamente, og så vil der ingen penge blive til en fond. Derfor synes jeg, den højtærede minister

har så evig ret. Man skal ikke lave en fond uden penge.

Lorentzen: Jeg må indrømme, at Anders Sandø Ørsted egentlig ikke behøver mig til forsvarer overfor det ærede medlem fru Edel Saunte, men jeg må måske have lov til lige at citere to linier fra arvelovskommissionens bemærkninger til udkast til arvelov, hvor man udtrykkeligt siger:

„Arveloven, der hører til de af Anders Sandø Ørsted forfattede store systematiske love, har i næsten 100 år været grundlag for den danske arveret. Den giver udførlige og klare regler om slægtens arveret.“

Jeg har megen respekt for det ærede medlem fru Edel Saunte, men jeg har endnu større respekt for Anders Sandø Ørsted, og det er der vist ingen af os der tager hinanden ilde op.

Så er der dette med kommentarerne. Ja, den menneskelige hjerne er jo ikke så klart opfattende, som den burde være, og derfor kommer en kommenteret udgave altid til at indeholde alle mulige kommentarer, alle mulige retsafgørelser. Iøvrigt er det også en af grundene til, at man ikke i tide og utide skal lave store nye love; det giver nemlig usikkerhed i befolkningen, uanset hvem der laver en lov, uanset hvor dygtigt man synes den er lavet — og jeg må erkende, at jeg mener, at vi tilhører en tid, i hvilken vi ikke laver særlig fremragende love; det være sagt lige så meget i relation til mig selv som til andre. Vi er i vore dage lidt mere ustadige og usikre overfor problemerne. Jeg garanterer for, at selv ved de bedste love, der bliver lavet af ministerier, eventuelt af folketinget, vil det, hvis det er love, der betyder noget, vise sig, at de skal suppleres med en masse retsafgørelser og en masse kommentarer. Lad os endelig ikke gøre os illusioner om andet. Sådan er forholdet. Nu ved jeg meget vel, at det ærede medlem fru Edel Saunte meget godt kender disse problemer og har også al mulig respekt for Anders Sandø Ørsted, selvom det ærede medlem måske nok er af et lidt sprælsk temperament, hvad jeg desværre ikke er.

Må jeg så i tilslutning til det, den højtærede minister sagde med hensyn til arvefonden, sige, at det lyder meget interessant, men jeg hører nu ikke til dem, der sådan er for, at

[Lorentzen.]

der skal ligge fonds til alt muligt. Jeg vil hellere, at pengene går ind i en kasse, og at man så ved, at de kan bruges både til det ene og det andet formål.

Derimod må jeg bedrøve den højtærede justitsminister med hensyn til spørgsmålet om, hvor let det vil blive at gennemføre en ensartet arvelov for de nordiske lande. Jeg tror næsten, jeg tør holde et beskedent væddemål med den højtærede justitsminister på, at vi aldrig nogensinde får nordmændene til at opgive deres odelsret og indføre en lovgivning på dette område, der nærmer sig de andre nordiske landes. Jeg ser naturligvis ligesom den højtærede justitsminister med stor sympati på et nordisk samarbejde på alle områder også lovgivningsmæssigt, men jeg hører ganske vist til dem, der mener, at arveretten ikke er et af de områder, hvor det har størst betydning, for arveretten er mere hjemstavnspræget end den øvrige privatretlige lovgivning. Derfor ser jeg ingen ulykke i, om man bevarer det, om jeg så må sige, nedarvede præg i de enkelte landes arvelovgivning.

Rasting: Jeg vil gerne have lov til at takke den højtærede justitsminister for bemærkningerne vedrørende arvefonden. Jeg forstår af ministerens udtalelse, at det er en tanke, som har været genstand for overvejelse i ministeriet, og at man var sig bevidst, at der lå en vis værdi i denne tanke. Jeg vil gerne have lov at forstærke dette derhen, at der fra forskellig side under behandlingen af lovforslaget sidste gang i landstinget synes at være faldet meget stærke ord til forsvar for tanken om en arvefond.

Jeg vil gerne indrømme det ærede medlem hr. Lorentzen, at man ikke skal oprette fonds i tide og utide, og jeg er såmænd også ligeglad med, om pengene går ind i statskassen, når blot man ved lovgivningens indgriben er sikker på, at de formål, som man finder naturlige at tilgodese, også bliver varetaget. Det var i den anledning, jeg tillod mig i mit første indlæg at pege på, at vi allerede var stillet overfor problemet om ungdommens uddannelse for godt et år siden, dels i forbindelse med diskussionen om Statens almindelige Videnskabsfond, dels, og navnlig, i forbindelse med vor drøftelse af Ungdommens Uddannelsesfond, og jeg

husker fra disse forhandlinger, at det kneb med pengene. Man stod netop overfor den samme tanke, som justitsministeren nu fremhæver, at der ingen mening er i at skabe falske forventninger hos ungdommen om penge, hvis det så viser sig, at der intet er eller kun er et ringe beløb. Jeg pegede på, at vi må gå videre ad den vej, som vi var inde på, og eventuelt også tage det i betragtning, der i medfør af denne lov måtte indkomme i statskassen. Jeg glæder mig over, at justitsministeren — i så høj grad som jeg nu følte at ministeren gav udtryk for — har været inde på denne tankegang og også er tilbøjelig til at overveje den videre i forbindelse med det lovforslag, som kan forventes fra finansministerens side vedrørende arveafgiften.

Viggo Starcke: Jeg vil ganske kort takke justitsministeren for hans bemærkninger. Og til yderligere afklaring af det, jeg sagde, vil jeg sige, at vi er tilhængere af, at man bortskærer 5. og 4. arveklasse, idet vi indrømmer, at det vil give en meget stor forenkling i den praktiske behandling af boerne. Derimod er vi ikke tilhængere af en deling af 3. arveklasse, men er tilhængere af, at man bibeholder den, idet det arbejde, som er forbundet med at opspore de slægtninge indenfor 3. arveklasse, som kan komme på tale, må skønnes at være overkommeligt.

Jeg vil gerne spørge den højtærede justitsminister, om han er i stand til at fremkomme med et skøn over, hvor stor en procent af den årlige arvemasse der falder indenfor den del af 3. arveklasse, som ministeren kunne tænke sig at bortskære, om det er et betydeligt beløb, eller om det ikke er et betydeligt beløb.

Johs. Christiansen: Jeg forstod på den højtærede justitsminister, at han var noget i tvivl om mit standpunkt til spørgsmålet om 3. arveklasse. Nu kan det jo være, at jeg heller ikke i og for sig har noget imod, at ministeren er lidt i tvivl på det område; men i alt fald udtalte jeg i den forbindelse, at det var et spørgsmål, som jeg meget gerne ville forhandle nærmere om, og det synes jeg vi i denne omgang skal lade det blive ved.

De bemærkninger, jeg lod falde i den for-

[Johs. Christiansen.]

bindelse, og som blev lidt misgengivet eller misforstået af det ærede medlem hr. Aksel Larsen, gik ganske simpelt ud på, at det forekom mig, at hvis man endelig ville røre ved 3. arveklasse, ville det mest logiske måske være enten at ophæve den helt, eller hvis man ikke ville gå dertil, nå, ja, så måtte man også lade fætrene og kusinerne gå med i købet. Men som sagt, dette er i og for sig ikke noget stort spørgsmål for mig; det kan vi drøfte i udvalget.

Med hensyn til spørgsmålet om de herreløse arvebeløb, som der eventuelt kunne blive tale om, er jeg ganske på det rene med, at de naturligvis vil blive meget stærkt indskrænket, når de yderste arveklasser ophæves; det er klart. Men der er andre mennesker end netop legale arveladere — hvis man kan bruge det udtryk — som der kan være tale om, nemlig barnløse personer, og dem er der jo endelig ikke så få af. Det er højst sandsynligt, at hvis disse barnløse personer var klar over, at de ikke behøvede at træffe anden bestemmelse med hensyn til de penge, de eventuelt efterlader sig, end at de af den og den myndighed skulle anvendes til det bestemte formål at dygtiggøre ungdommen udover det, som der ellers er midler til, ville de i mange, mange tilfælde betragte en sådan løsning af spørgsmålet som rimelig og naturlig og hilse den med sympati.

Jeg er ikke heller nogen særlig ynder af dannelsen af fonds, og jeg nævnte ikke i mit indlæg spørgsmålet om en fondsdannelse, jeg brugte det udtryk, at man på en eller anden måde kunne sikre, at disse midler blev anvendt til et andet formål end dette at gå direkte i statskassen, og det vil jeg tro vi kan tale om i det kommende udvalg. At de skal gå direkte ind i statskassen, er mig imod. Men den højtærede justitsminister er jo et velvilligt menneske, og nu ser vi, hvor langt vi kommer i udvalget.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker det ærede medlem hr. Viggo Starcke for svaret. Det ærede medlem stillede mig et spørgsmål; jeg beklager at måtte sige, at jeg ikke på stående fod kan besvare det, og jeg beklager endnu mere at måtte tilføje, at jeg tvivler om, at det er muligt at

tilvejebringe et statistisk materiale, der tillader at besvare spørgsmålet.

Til det ærede medlem hr. Johs. Christiansen vil jeg gerne sige, at det må jo så indtil videre forblive en hemmelighed, om vi kan nå til enighed i spørgsmålet om 3. arveklasse. Det er muligt, at det ærede medlem har ret i, at hvis man opretter en arvefond med et ganske bestemt formål, som nyder almindelig sympati, er det tænkeligt, at der er mennesker, der vil testamentere deres efterladenskaber til denne fond; men det er klart, at ingen kan gøre sig nogen som helst begrundet mening om, hvad det økonomisk kan komme til at betyde fremover.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Edel Saunte: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Medlemmer af folketinget Thorkil Kristensen, Erik Eriksen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller, Poul Møller, Sønderup og Øllgaard har meddelt mig, at de ønsker mundtligt her i tinget at fremsætte:

Forslag til lov om skat til staten af indkomst og formue m. v.

Medlemmer af folketinget Ingmar Wagner, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget at stille følgende forespørgsel til undervisningsministeren:

Agter ministeren at foreslå foranstaltninger til forbedringer af de studerendes kår og til sikring af mindrebemidlede mulighed for at søge videregående uddannelse?

Folketingets næste møde afholdes torsdag den 19. november kl. 13 med følgende dagsorden: